

Anna Rappe

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

Wybór przedmiotów dodatkowych na maturze

Absolwent szkoły średniej, aby zdać egzamin maturalny, musi wybrać co najmniej jeden przedmiot dodatkowy na poziomie rozszerzonym i przystąpić do niego. Maksymalnie można przystąpić do egzaminu z pięciu przedmiotów dodatkowych na poziomie rozszerzonym.

Wyniki z matury na poziomie rozszerzonym decydują o tym, na jakie studia będzie można aplikować i jak duże szanse pojawią się w procesie rekrutacji.

Od wprowadzenia nowej Formuły 2023 uczniowie technikum mają możliwość uzyskania zwolnienia z obowiązku przystąpienia do egzaminu maturalnego z przedmiotu dodatkowego (na poziomie rozszerzonym) dzięki posiadaniu dyplomu zawodowego technika (tab. 1).

Tabela 1. Liczba maturzystów posiadających dokument zwalniający ze zdawania egzaminu dodatkowego

Rok zdawania matury	Liczba posiadających dokument zwalniający z egzaminu dodatkowego
2023	3 861
2024	4 827
2025	5 930

Dane obrazują, że liczba zwolnień z egzaminu dodatkowego w technikach systematycznie rośnie.

Tabela 2. Dziesięć najczęściej wybieranych przedmiotów na poziomie rozszerzonym

Przedmiot na poziomie rozszerzonym	Liczba zdających w 2024 r.		Liczba zdających w 2025 r.		Liczba zdających w 2026 r.	
	Polska	OKE w Krakowie	Polska	OKE w Krakowie	Polska	OKE w Krakowie
język angielski	171 397	36 724	184 653	38 284	237 389	48 394
matematyka	68 567	15 964	67 384	15 289	88 856	19 565
geografia	55 824	12 508	57 799	12 173	78 262	16 025
biologia	74 536	9 497	41 718	8 708	67 312	14 314
język polski	48 863	9 427	47 749	9 981	61 271	12 706
chemia	20 512	4 978	20 340	4 365	31 691	6 777
historia	14 073	2 821	13 926	2 550	20 028	3 657
fizyka	14 459	2 573	13 961	2 402	19 364	3 381
wiedza o społeczeństwie	14 427	2 922	14 887	2 823	16 973	3 325
informatyka	8 808	955	8 029	17 26	9 290	1 892

W tabeli 2 zostały przedstawione liczby zdających dla wszystkich typów szkół, Formuły 2023 egzaminu maturalnego oraz arkuszy standardowych. Dane zostały posortowane według **liczby zdawanych egzaminów** na terenie OKE w Krakowie w 2026 r. Podobna kolejność zdawanych przedmiotów powtarza się od lat.

Dla maturzystów, którzy mają zamiar kontynuować naukę, wybór rozszerzeń maturalnych zależy bezpośrednio od kierunku studiów. Przykładowo medycyna wymaga najczęściej biologii i chemii, prawo – historii lub WOS-u, informatyka – matematyki i informatyki, a ekonomia – matematyki i języka obcego. Należy pamiętać, że każda szkoła wyższa samodzielnie ustala, które przedmioty maturalne bierze pod uwagę i z jakimi wagami. Jednak najczęściej wybieranym przedmiotem dodatkowym jest język angielski. W dalszej części artykułu opiszę kilka czynników, które sprzyjają popularności tego wyboru.

Dane egzaminacyjne pozwalają sprawdzić, dlaczego język angielski wygrywa z biologią, geografią, WOS-em czy matematyką.

Moim zdaniem język angielski jest wybierany jako przedmiot dodatkowy przede wszystkim dlatego, że jego wybór wiąże się z mniejszym kosztem przygotowania i mniejszym ryzykiem niż wybór innych przedmiotów na poziomie rozszerzonym (tab. 3).

Tabela 3. Czynniki wpływające na wybór języka angielskiego

Czynnik	J. angielski	Matematyka	Geografia	Biologia
Wieloletnia nauka przed maturą	bardzo duża	bardzo duża	duża	duża
Kontakt poza szkołą	bardzo duży	mały	mały	mały
Możliwość samodzielnego przygotowania	duża	średnia	średnia	średnia
Przydatność niezależnie od kierunku studiów	bardzo duża	duża	mała/średnia	mała
Przewidywalność typu zadań	duża	duża	średnia	średnia

Można też postawić pytanie:

Dlaczego maturzysta wybiera język angielski zamiast przedmiotu, który jest bezpośrednio związany z jego planowanym kierunkiem studiów?

Warto także zrobić analizę danych egzaminacyjnych. Analiza obejmie cztery najliczniej zdawane przedmioty dodatkowe w okresie 2024–2026. Najliczniej zdawane przedmioty to:

- język angielski,
- matematyka,
- biologia,
- geografia.

Dla każdego roku możemy policzyć:

1. liczbę zdających,
2. procent maturzystów wybierających dany przedmiot,
3. średni wynik egzaminacyjny,
4. odsetek zdających, którzy uzyskali np. $\geq 50\%$, $\geq 70\%$ i $\geq 80\%$,
5. zmianę popularności w czasie,
6. zróżnicowanie wyników dla liceum ogólnokształcącego i technikum.

To pozwoli odpowiedzieć na bardzo interesujące pytanie:

Co wyniki maturalne mogą powiedzieć o egzaminie maturalnym na poziomie rozszerzonym z języka angielskiego?

Możemy zbudować cały model wyjaśniający powodzenie egzaminacyjne języka angielskiego na poziomie rozszerzonym.

Z danych egzaminacyjnych:

1. Popularność
 - liczba zdających,
 - udział procentowy,
 - miejsce w rankingu.
2. Wyniki
 - średnia,
 - odsetek $\geq 50\%$,
 - odsetek $\geq 70\%$,
 - odsetek $\geq 90\%$.
3. Trudność
 - średni poziom wykonania,
 - zróżnicowanie wyników.
4. Stabilność
 - zmiana popularności rok do roku,
 - trend wieloletni.
5. Zróżnicowanie grup
 - liceum vs technikum.

Wyniki egzaminacyjne nie wyjaśniają jednak subiektywnych przyczyn wyboru, nie będziemy mogli stwierdzić, czy:

- uczeń lubił j. angielski,
- rodzice namawiali go na j. angielski,
- nauczyciel rekomendował j. angielski,
- uczeń korzystał z korepetycji,
- uczeń oglądał filmy w wersji językowej z j. angielskim,
- uczeń grał w gry w wersji językowej z j. angielskim,
- uczeń uważał j. angielski za łatwy,
- uczeń chciał wyjechać za granicę,
- uczeń uważał j. angielski za przydatny na rynku pracy.

Do tego potrzebna byłaby ankieta przeprowadzona wśród maturzystów oraz jej opracowanie, co nie jest tematem tego artykułu.

Pierwsza hipoteza dotycząca wyników egzaminacyjnych

H1 – „wysoki wynik”

Im wyższy wynik możliwy do osiągnięcia przez maturzystów z danego przedmiotu, tym większa jego popularność.

To jest najprostsza hipoteza do sprawdzenia.

Druga hipoteza dotycząca wyników egzaminacyjnych

H2 – „szansa na wysoki wynik”

Nie pytamy:

„Jaki jest średni wynik z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym?”

lecz:

„Jak duża część maturzystów osiąga z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym wynik wysoki?”

Dzięki temu zobaczymy, czy przedmioty, w których relatywnie łatwiej osiągnąć 80–90%, są częściej wybierane.

W tabeli 4 zostały przedstawione dane dla OKE w Krakowie (woj. lubelskie, małopolskie, podkarpackie) wszystkich typów szkół, formuły egzaminu 2023 oraz arkuszy standardowych.

Tabela 4. Dane statystyczne dla OKE w Krakowie

Rok	Przedmiot poziom rozszerzony	Liczba zdających	Udział zdających wyrażony w %	Średni wynik wyrażony w %	Liczba maturzystów osiągających wyniki powyżej			SD
					≥50%	≥70%	≥90%	
2026	wszyscy zdający	67 797						
	język angielski	49 129	72,50%	68,63%	37 710	28 548	12 711	24,79
	matematyka	20 415	30,10%	38,25%	7 529	3458	683	27,72
	biologia	16 166	23,80%	42,31%	6 266	2 619	162	22,94
	geografia	16 310	24,10%	39,16%	5 055	2 043	223	21,99
2025	wszyscy zdający	54 541						
	język angielski	38 881	71,29%	60,01%	27 004	19 382	7 052	26,13
	matematyka	15 956	29,26%	33,75%	4 509	1922	478	26,17
	biologia	10 052	18,43%	48,23%	4872	2386	191	23,28
	geografia	12 362	22,67%	38,78%	3560	1197	129	20,23
2024	wszyscy zdający	53 078						
	język angielski	36 724	69,19%	61,58%	24 533	16663	6380	25,67
	matematyka	15 964	30,08%	35,00%	4498	2090	590	27,64
	biologia	9 497	17,89%	41,42%	3209	1349	100	22,65
	geografia	12 508	23,57%	40,22%	3975	1469	178	21,15

Z tabeli 4 można odczytać, że zdecydowanie najbardziej popularnym egzaminem dodatkowym zdawanym na poziomie rozszerzonym jest język angielski, który zdaje co roku około 70% osób przystępujących do matury.

Kolejnym popularnym egzaminem zdawanym jako przedmiot dodatkowy jest matematyka, którą zdaje ok. 30% maturzystów. Następne rozpatrywane przedmioty, geografię i biologię, zdaje w przybliżeniu po ok. 20% maturzystów.

Średni wynik egzaminacyjny z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym jest zdecydowanie wyższy niż z pozostałych rozpatrywanych przedmiotów. Na przestrzeni trzech lat średni wynik z egzaminu z języka angielskiego przekracza 60%, z matematyki na poziomie rozszerzonym wynik oscyluje pomiędzy 35% a 40%, z biologii średnie wyniki są niewiele powyżej 40%, z geografii to wartość ok. 40%. Można powiedzieć, że popularność języka angielskiego jest zdecydowanie związana z osiąganym rezultatem egzaminacyjnym.

Druga hipoteza dotycząca wyników egzaminacyjnych sprawdza „bezpieczny” wybór przedmiotu dodatkowego na maturze, czyli odsetek wysokich wyników egzaminacyjnych. Dla czterech wybranych przedmiotów: języka angielskiego, matematyki, biologii, geografii została policzona liczba osób osiągających wyniki $\geq 50\%$, $\geq 70\%$, $\geq 90\%$. Następnie dane te zostały przedstawione w postaci wskaźników W50, W70, W90 (tab. 5).

$W50 = \text{liczba osób z wynikiem } \geq 50\% / \text{liczba wszystkich zdających} \times 100\%$.

Możemy zrobić analogicznie dla wskaźników:

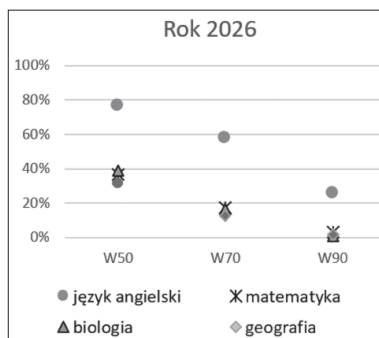
- W70,
- W90.

Tabela 5. Wskaźniki „wysokiego wyniku” wyrażone w %

Rok	Przedmiot na poziomie rozszerzonym	W50	W70	W90
2026	język angielski	77%	58%	26%
	matematyka	37%	17%	3%
	biologia	39%	16%	1%
	geografia	31%	13%	1%
2025	język angielski	69%	50%	18%
	matematyka	28%	12%	3%
	biologia	48%	24%	2%
	geografia	29%	10%	1%
2024	język angielski	67%	45%	17%
	matematyka	28%	13%	4%
	biologia	34%	14%	1%
	geografia	32%	12%	1%

Policzone zostały wskaźniki „wysokiego wyniku” dla języka angielskiego, matematyki, biologii i geografii. Wskaźnik ten dla języka angielskiego jest zdecydowanie wyższy od wskaźników dla pozostałych przedmiotów.

Na wykresie 1 można prześledzić zależności wartości wskaźnika dla poszczególnych przedmiotów. Zależność została przedstawiona dla roku 2026, dla pozostałych lat relacje są praktycznie tożsame.



Wykres 1. Wskaźniki „wysokiego wyniku” w 2026 roku

Wskaźnik **W50** oznacza, że wynik egzaminacyjny nie jest niższy niż 50%. Wynik ten osiąga co roku z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym ok. 70% zdających. Z pozostałych trzech przedmiotów liczba ta jest zawarta w przedziale 30–40%, co oznacza że jest o połowę niższa niż dla języka angielskiego.

Niemniej niż 90% punktów wyrażonych w procentach, czyli wskaźnik **W90**, uzyskuje z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym od 20% do 30% zdających, z egzaminu z matematyki to 3–4% zdających, z biologii i geografii to zaledwie 1–2% przystępujących do egzaminu. Można powiedzieć, że prawdopodobieństwo osiągnięcia wysokiego wyniku z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym jest znacząco większe niż dla innych przedmiotów.

Zróźnicowanie wyboru egzaminów dodatkowych pomiędzy typami szkół, liceum vs technikum

Inaczej wybierane są przez maturzystów przedmioty dodatkowe w liceach ogólnokształcących, a inaczej w technikach (tab. 7 i 8).

W liceach ogólnokształcących w latach 2024–2026 język angielski jako przedmiot dodatkowy na egzaminie maturalnym wybierało ponad 75% zdających, matematykę 33% maturzystów, biologię oraz geografę od 20% do 30%.

Średnie wyniki egzaminacyjne osiągane w liceach ogólnokształcących z czterech prezentowanych przedmiotów na poziomie rozszerzonym są stosunkowo wysokie. W latach 2024–2026 maturzyści osiągnęli z języka angielskiego ok. 70%, z pozostałych wymienionych przedmiotów pomiędzy 40% a 50% wyników wyrażonych w %.

Tabela 7. Parametry statystyczne wyników egzaminów z języka angielskiego, matematyki, biologii i geografii dla absolwentów 4-letniego liceum ogólnokształcącego przystępujących do egzaminu maturalnego

Rok	Przedmiot na poziomie rozszerzonym	Liczba zdających	Udział zdających wyrażony w %	Średni wynik wyrażony w %
2026	wszyscy zdający	46 460		
	język angielski	35 909	77%	72,35%
	matematyka	15 080	32%	44,17%
	biologia	14 525	31%	44,63%
	geografia	11 593	25%	43,62%
2025	wszyscy zdający	33 393		
	język angielski	26 094	78%	67,28%
	matematyka	10 971	36%	40,61%
	biologia	8 805	26%	51,47%
	geografia	8 172	24%	43,42%
2024	wszyscy zdający	31 533		
	język angielski	23 909	76%	65,99%
	matematyka	10 362	33%	42,38%
	biologia	8201	26%	44,34%
	geografia	7817	25%	45,30%

Tabela 8. Parametry statystyczne wyników egzaminów z języka angielskiego, matematyki, biologii i geografii dla absolwentów 5-letniego technikum przystępujących do egzaminu maturalnego (Formuła 2023)

Rok	Przedmiot na poziomie rozszerzonym	Liczba zdających	Udział zdających wyrażony w %	Średni wynik wyrażony w %
2026	wszyscy zdający	21 679		
	język angielski	13 614	63%	59,69
	matematyka	5 530	26%	22,02
	biologia	1765	8%	23,00
	geografia	4764	22%	28,65
2025	wszyscy zdający	20 760		
	język angielski	12 604	61%	54,54
	matematyka	4 953	24%	18,75
	biologia	1 226	6%	25,32
	geografia	4 152	20%	29,76
2024	wszyscy zdający	21 167		
	język angielski	12 661	60%	53,61
	matematyka	5 579	26%	21,43
	biologia	1286	6%	22,93
	geografia	4629	22%	31,88

W technikach procent wyboru dodatkowych egzaminów jest niższy. Język angielski wybiera około 60% zdających, matematykę 25% zdających maturę, a biologię poniżej 10%.

Tabela 9. Procent zdających egzaminy dodatkowe

Typ szkoły	Liceum ogólnokształcące			Technikum		
	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Procent zdających dwa egzaminy dodatkowe	78%	78%	81%	38%	34%	39%
Procent zdających trzy egzaminy dodatkowe	38%	39%	42%	13%	11%	13%

Maturzyści mogą zdawać od 1 do 5 przedmiotów dodatkowych. W liceach ogólnokształcących dwa razy więcej osób zdaje dwa egzaminy dodatkowe na poziomie rozszerzonym niż w technikach, trzy egzaminy dodatkowe zdaje trzy razy więcej maturzystów w liceach niż w technikach (tab. 9). Tłumaczy to niższy udział zdających z poszczególnych przedmiotów w technikach w porównaniu z liceami ogólnokształcącymi.

Podsumowanie

Na atrakcyjność wyboru języka angielskiego składa się wiele czynników.

Maturzysta nie zaczyna przygotowania do egzaminu z języka angielskiego od zera. Jest to język, którego uczy się zwykle przez wiele lat, a dodatkowo używa go poza szkołą. To bardzo ważne z punktu widzenia **kosztu przygotowania się do matury**. Język angielski jest użyteczny praktycznie niezależnie od dalszej drogi kształcenia. Dlatego maturzysta może myśleć: *Nie wiem jeszcze dokładnie, co będę studiować, ale angielski na pewno mi się przyda.*

W języku obcym część przygotowania do egzaminu polega w dużej mierze na doskonaleniu istniejących umiejętności, a nie na opanowaniu ogromnego zasobu nowej wiedzy. Język angielski jest postrzegany jako podstawowa kompetencja współczesnego młodego człowieka.

Jednocześnie należy pamiętać, że wyższy wynik egzaminacyjny z języka angielskiego niż z matematyki, biologii czy geografii nie oznacza, że egzamin z języka angielskiego jest łatwy. Natomiast niższy jest koszt osiągnięcia dobrego wyniku.

W artykule pokazano, że dla języka angielskiego występuje silna zależność pomiędzy popularnością przedmiotu a średnim wynikiem egzaminu. Można powiedzieć, że uczniowie wybierają ten przedmiot ze względu na przewidywanie dobrego wyniku. Struktura wyborów przedmiotów egzaminacyjnych jest zgodna z postawioną hipotezą, że maturzyści preferują przedmioty, z których prawdopodobieństwo uzyskania wysokiego wyniku jest większe.

Dane egzaminacyjne potwierdziły hipotezę postawioną w artykule, że duża część maturzystów osiąga z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym wysoki wynik, najwyższy w porównaniu z innymi maturalnymi przedmiotami dodatkowymi. Wskaźnik W90 jest wielokrotnie wyższy niż dla innych maturalnych przedmiotów na poziomie rozszerzonym.

Materiały wykorzystane w artykule

Raporty Centralnej Komisji Egzaminacyjnej

- Centralna Komisja Egzaminacyjna. Sprawozdania z egzaminu maturalnego (kolejne lata 2017–2025).
- Centralna Komisja Egzaminacyjna. Informacja o wynikach egzaminu maturalnego (2017–2025).
- Centralna Komisja Egzaminacyjna. Biuletyny Informacyjne CKE.
- Centralna Komisja Egzaminacyjna. Formuła 2023 – informatory o egzaminie maturalnym dla poszczególnych przedmiotów.

Sprawozdania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

- Sprawozdania z egzaminu maturalnego (kolejne lata 2017–2025).
- Informacja o wynikach egzaminu maturalnego (2017–2025).

Dane statystyczne

- Systemie Informatycznym Obsługującym Egzaminy Ogólnokształcące. Dane statystyczne egzaminu maturalnego (2017–2025).
- Krajowy System Danych Egzaminacyjnych. Baza wyników egzaminów maturalnych.